

80+ ઝાડ વૃક્ષ અને છોડ ના નામ | Plants And Tree Name in Gujarati

17/04/2026 by Kiran Jethwani

વૃક્ષો અને છોડ પ્રકૃતિની સૌથી અમૂલ્ય ભેટ છે. તેઓ માત્ર પર્યાવરણને હરિયાળું અને સુંદર બનાવતા નથી. પરંતુ સમગ્ર જીવનચક્ર માટે અત્યંત જરૂરી છે. વૃક્ષો આપણને પ્રાણવાયુ એટલે કે ઓક્સિજન આપે છે, જે વિના જીવન શક્ય નથી.

છોડ હવામાં રહેલું કાર્બન ડાયોક્સાઇડ શોષી લઈને ઓક્સિજન છોડે છે, જેથી પર્યાવરણનું સંતુલન જળવાઈ રહે છે. અમે અહીં કુલ 80 થી પણ વધુ ઝાડ વૃક્ષ અને છોડ ના નામ ગુજરાતી અને અંગ્રેજીમાં દર્શિત કરેલા છે જેની જાણકારી પોસ્ટમાં છે.

80+ ઝાડ વૃક્ષ અને છોડ ના નામ (Plants And Tree Name in Gujarati)

વૃક્ષો જમીનની ઉર્વરતા જાળવવામાં પણ મહત્વની ભૂમિકા ભજવે છે. તેમની મૂળીઓ જમીનને મજબૂત બનાવે છે અને ઘોવાણ અટકાવે છે. વરસાદ લાવવામાં પણ વૃક્ષોનો મોટો ફાળો હોય છે.

મુખ્ય ઝાડ, વૃક્ષ અને વનસ્પતિ અંગેની તમામ વિસ્તૃત જાણકારી નામ સાથે અહીં જોવા મળશે.

વૃક્ષોના નામ

Mango Tree
આંબો

Algaroba
બાવળિયો

Banyan Tree
વડનું વૃક્ષ

Neem Tree
લીમડાનું વૃક્ષ

Peepal Tree
પીપળો

Coconut Tree
નારિયેરી

Bamboo
વાંસ

Teak Tree
સાગનું વૃક્ષ

Tamarind Tree
આમલીનું ઝાડ

Gulmohar Tree
ગુલમોહરનું વૃક્ષ

Pine
દેવદારનું વૃક્ષ

Palm Tree
તાડનું ઝાડ

Plant And Tree Photo	Plant And Tree Name In Gujarati	Plant And Tree Name In English
	તુલસી	Holy Basil
	વડ	Banyan Tree
	પીપળો	Peepal Tree
	નારિયેરી	Coconut Tree
	આંબો	Mango Tree
	લીમડો	Neem Tree
	ગુલાબ	Rose Plant
	સૂર્યમુખી	Sunflower Plant

Plant And Tree Photo	Plant And Tree Name In Gujarati	Plant And Tree Name In English
	એલોવેરા (કુંવારપાંડું)	Aloe Vera
	વાંસ	Bamboo
	સાગ	Teak Wood Tree
	આસોપાલવ	Ashoka Tree
	લીંબુડી	Lemon Tree
	કુદીનો	Mint
	કોથમીર	Coriander
	થોર	Cactus
	જાસૂદ	Hibiscus
	ગલગોટો	Marigold
	બાવળ	Acacia Tree
	સીસમ	Rosewood Tree
	કેળ	Banana Plant
	ખજૂરી	Date Palm Tree
	કઢી લીમડો	Curry Leaves Plant
	ઘઉં	Wheat Plant
	ડાંગર (ચોખા)	Paddy (Rice) Plant
	મકાઈ	Maize / Corn Plant
	આમલી	Tamarind Tree
	ગૂગળ	Guggul Tree
	સીતાફળ	Custard Apple Tree
	જામફળ	Guava Tree
	દ્રાક્ષની વેલ	Grapevine
	પપૈયું	Papaya Tree
	ચીકુ	Sapodilla Tree

Plant And Tree Photo	Plant And Tree Name In Gujarati	Plant And Tree Name In English
	જાંબુ	Java Plum Tree
	દાડમ	Pomegranate Tree
	આંકડો	Calotropis
	અરઢૂસી	Adhatoda
	ગળો	Giloy / Heart-leaved Moonseed
	અશ્વગંધા	Ashwagandha
	શતાવરી	Asparagus
	સપ્તપર્ણી	Alstonia Scholaris
	કાસિદ	Cassia
	ગુલમહોર	Gulmohar Tree
	ગરમાળો	Golden Shower Tree
	બોગનવેલ	Bougainvillea
	મોગરો	Jasmine
	રાતરાણી	Night-blooming Jasmine
	ગરણી	Butterfly Pea
	બોરસલ્લી	Spanish Cherry Tree
	ઉંબરો	Cluster Fig Tree
	કરેણ	Oleander
	બારમાસી	Periwinkle
	ચંપો	Champa / Frangipani
	પારિજાત	Parijat / Night Jasmine
	કમળ	Lotus
	ગલકાની વેલ	Sponge Gourd
	ઢૂધીની વેલ	Bottle Gourd
	કારેલાની વેલ	Bitter Gourd

Plant And Tree Photo	Plant And Tree Name In Gujarati	Plant And Tree Name In English
	કંકોડાની વેલ	Spine Gourd
	તુરીયાની વેલ	Ridge Gourd
	ટીંડોરાની વેલ	Ivy Gourd
	ભીંડા	Ladyfinger Plant
	રીંગણી	Eggplant / Brinjal Plant
	ટામેટી	Tomato Plant
	મરચી	Chilli Plant
	આદુ	Ginger Plant
	હળદર	Turmeric Plant
	લસણ	Garlic Plant
	ડુંગળી	Onion Plant
	રાય	Mustard Plant
	જીરું	Cumin Plant
	વરિયાળી	Fennel Plant
	અજમો	Carom Plant
	મેથી	Fenugreek Plant
	સુવા	Dill Plant
	કપાસ	Cotton Plant
	દિવેલા	Castor Plant
	રાઈડો	Rapeseed Plant
	રજકો	Alfalfa
	બાવચી	Psoralea

છોડો આપણને ફળ, ફૂલ, શાકભાજી અને ઔષધિઓ આપે છે. ઘણા છોડ ઔષધીય ગુણધર્મો ધરાવે છે. જેનાથી વિવિધ રોગોની સારવાર શક્ય બને છે. વૃક્ષો અનેક પક્ષીઓ અને પ્રાણીઓનું નિવાસસ્થાન પણ છે.

વૃક્ષ તથા છોડના વૈજ્ઞાનિક નામ (Scientific Names Of Trees And Plants)

વૃક્ષો અને છોડ પૃથ્વી પરના જીવન માટે અત્યંત મહત્વપૂર્ણ છે અને તેમની ઓળખ માટે વૈજ્ઞાનિક નામોનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે. દરેક છોડ અને વૃક્ષને એક અનન્ય વૈજ્ઞાનિક નામ આપવામાં આવે છે, જે સામાન્ય રીતે લેટિન ભાષામાં હોય છે.

વનસ્પતિનું નામ	ગુજરાતી અર્થ / ઓળખ	વૈજ્ઞાનિક નામ (Scientific Name)
તુલસી (Tulsi)	પવિત્ર છોડ	<i>Ocimum tenuiflorum</i>
વડ (Banyan)	ભારતનું રાષ્ટ્રીય વૃક્ષ	<i>Ficus benghalensis</i>
પીપળો (Peepal)	પૂજનીય વૃક્ષ	<i>Ficus religiosa</i>
લીમડો (Neem)	ઔષધિઓનો રાજા	<i>Azadirachta indica</i>
આંબો (Mango)	ફળોનો રાજા	<i>Mangifera indica</i>
નાળિયેરી (Coconut)	કલ્પવૃક્ષ	<i>Cocos nucifera</i>
બાવળ (Babul)	કાંટાળું વૃક્ષ	<i>Acacia nilotica</i>
આસોપાલવ (Ashoka)	શોભાયમાન વૃક્ષ	<i>Saraca asoca</i>
સરગવો (Drumstick)	સુપરફૂડ	<i>Moringa oleifera</i>
ગામઠી લીમડો (Curry Leaves)	રસોઈમાં ઉપયોગી	<i>Murraya koenigii</i>
ગુંદા (Gunda)	અથાણાં માટે પ્રખ્યાત	<i>Cordia myxa</i>
સીતાફળ (Custard Apple)	મધુર ફળ	<i>Annona squamosa</i>
ગળો (Giloy)	રોગપ્રતિકારક શક્તિ વધારનાર	<i>Tinospora cordifolia</i>
અર્જુન સાદ (Arjun)	હૃદય રોગ માટે રામબાણ	<i>Terminalia arjuna</i>
કરંજ (Karanj)	ઔષધીય વૃક્ષ	<i>Millettia pinnata</i>
ગુલમહોર (Gulmohar)	સુશોભન વૃક્ષ	<i>Delonix regia</i>
જાંબુ (Black Plum)	ડાયાબિટીસ માટે ગુણકારી	<i>Syzygium cumini</i>
આમળા (Amla)	વિટામિન C નો સ્ત્રોત	<i>Phyllanthus emblica</i>
કુંવારપાકું (Aloe Vera)	ચામડી માટે ઉત્તમ	<i>Aloe barbadensis miller</i>
હળદર (Turmeric)	એન્ટિસેપ્ટિક મસાલો	<i>Curcuma longa</i>

વૈજ્ઞાનિક નામોથી વૈજ્ઞાનિકો અને સંશોધકોને વિવિધ પ્રજાતિઓને ઓળખવામાં અને તેમના વિશે માહિતી વહેંચવામાં સરળતા મળે છે. કારણ કે એક જ છોડને અલગ-અલગ ભાષાઓમાં અલગ નામોથી ઓળખવામાં આવે છે.

વૈજ્ઞાનિક નામ વિશે જાણવા જેવું

- **દ્વિનામી પદ્ધતિ:** વૈજ્ઞાનિક નામ હંમેશા બે શબ્દોના બનેલા હોય છે. પ્રથમ શબ્દ પ્રજાતિ (Genus) અને બીજો શબ્દ જાતિ (Species) દર્શાવે છે.
- **વૈશ્વિક ઓળખ:** સ્થાનિક ભાષામાં નામ બદલાઈ શકે છે (જેમ કે ગુજરાતીમાં ‘લીમડો’ અને અંગ્રેજીમાં ‘Neem’), પરંતુ વૈજ્ઞાનિક નામ આખી દુનિયામાં એક સમાન રહે છે.
- **લખાણ:** નિયમ મુજબ વૈજ્ઞાનિક નામ હંમેશા ત્રાંસા અક્ષરો (Italic) માં લખવામાં આવે છે.

લોકપ્રિય વૃક્ષોના નામ (Popular Tree Names)

વૃક્ષો અને છોડ પ્રકૃતિની સૌથી અમૂલ્ય અને અનિવાર્ય ભેટ છે. પૃથ્વી પર જીવનનું અસ્તિત્વ તેમની ઉપર ઘણું નિર્ભર છે. માનવ જીવન, પ્રાણીજીવન અને સમગ્ર પર્યાવરણ માટે વૃક્ષો અને છોડ અત્યંત મહત્વ ધરાવે છે.

વૃક્ષનું નામ (Tree Name)	મુખ્ય ઉપયોગ / વિશેષતા (Key Features)	મહત્વ (Significance)
વડ (Banyan)	તે ભારતનું રાષ્ટ્રીય વૃક્ષ છે. તેની વડવાઈઓ તેને લાંબુ આયુષ્ય આપે છે.	તે વિશાળ છાયડો અને આશરો આપે છે.
પીપળો (Peepal)	તે ૨૪ કલાક ઓક્સિજન આપે છે. ધાર્મિક રીતે તેને અત્યંત પવિત્ર મનાય છે.	ભગવાન વિષ્ણુનો વાસ માનવામાં આવે છે.
લીમડો (Neem)	કુદરતી એન્ટિસેપ્ટિક અને એન્ટી-બેક્ટેરિયલ ગુણો ધરાવતું ઔષધીય વૃક્ષ છે.	ચામડીના રોગો અને ખેતીમાં દવા તરીકે ઉપયોગી.
આંબો (Mango)	ફળોનો રાજા ‘કેરી’ આ વૃક્ષ પર આવે છે. તેના પાન (તોરણ) શુભ પ્રસંગે વપરાય છે.	આર્થિક અને સામાજિક રીતે અત્યંત મહત્વનું.
નાળિયેરી (Coconut)	તેને ‘કલ્પવૃક્ષ’ કહેવાય છે કારણ કે તેનું દરેક અંગ ઉપયોગી છે.	તે દરિયાકાંઠાના વિસ્તારોમાં મુખ્યત્વે જોવા મળે છે.
આસોપાલવ (Ashoka)	તેના પાન ઘરના સુશોભન અને તોરણ બનાવવા માટે લોકપ્રિય છે.	તે વાતાવરણને શુદ્ધ અને સુંદર રાખે છે.
સાગ (Teak)	આ વૃક્ષનું લાકડું ફર્નિચર બનાવવા માટે વિશ્વભરમાં શ્રેષ્ઠ માનવામાં આવે છે.	તે અત્યંત મજબૂત અને ટકાઉ લાકડું આપે છે.
બાવળ (Acacia)	આ વૃક્ષ ઓછા પાણીમાં પણ ઉગી શકે છે. તેની ડાળીઓનો દાતણ તરીકે ઉપયોગ થાય છે.	રણ પ્રદેશ અને સુકા વિસ્તારો માટે અનુકૂળ.
સીસમ (Rosewood)	કિંમતી કોતરણીકામ અને મજબૂત ફર્નિચર બનાવવા માટે વપરાય છે.	તેનું લાકડું ઘેરા રંગનું અને સુંદર હોય છે.
ગુલમહોર (Gulmohar)	ઉનાળામાં આવતા તેના તેજસ્વી લાલ ફૂલો રસ્તાઓની સુંદરતા વધારે છે.	તે સુશોભન માટે રસ્તાની બંને બાજુ વવાય છે.
સીતાફળ (Custard Apple)	પહાડી વિસ્તારોમાં કુદરતી રીતે ઉગતું આ વૃક્ષ મીઠા ફળો આપે છે.	તે ઓછી માવજતે વધુ ઉત્પાદન આપે છે.

વૃક્ષનું નામ (Tree Name)	મુખ્ય ઉપયોગ / વિશેષતા (Key Features)	મહત્વ (Significance)
ખીજડો (Sami)	રણ પ્રદેશમાં જોવા મળતું આ વૃક્ષ ધાર્મિક દ્રષ્ટિએ વિજયાદશમીએ પૂજાય છે.	પશુઓ માટે ખોરાક અને બળતણ પૂરું પાડે છે.

સૌથી પહેલા, વૃક્ષો આપણને પ્રાણવાયુ એટલે કે ઓક્સિજન આપે છે. માણસ અને પ્રાણીઓ માટે શ્વાસ લેવો જીવનની મૂળભૂત જરૂરિયાત છે, અને આ ઓક્સિજનનું મુખ્ય સ્ત્રોત વૃક્ષો અને છોડ છે.

વૃક્ષોનું પર્યાવરણીય મહત્વ

- ઓક્સિજન:** વૃક્ષો કાર્બન ડાયોક્સાઈડ શોષીને આપણને જીવવા માટે જરૂરી શુદ્ધ હવા આપે છે.
- વરસાદ:** વધુ વૃક્ષો હોવાથી વાતાવરણમાં ઠંડક રહે છે અને વરસાદ લાવવામાં મદદરૂપ થાય છે.
- પક્ષીઓનો આશરો:** વૃક્ષો અનેક પક્ષીઓ અને નાના જીવોનું ઘર છે.

છોડના નામ વિશે (About The Name Of The Plant)

છોડ પ્રકૃતિનો ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ ભાગ છે. પૃથ્વી પર જીવન ટકાવી રાખવામાં છોડનો અમૂલ્ય ફાળો છે. તેઓ માત્ર હરિયાળી અને સુંદરતા વધારતા નથી. પરંતુ માનવજીવન અને પ્રાણીજીવન માટે પણ અનિવાર્ય છે. છોડ વગર જીવનની કલ્પના કરવી મુશ્કેલ છે.

છોડનું નામ (Plant Name)	પ્રકાર (Category)	મુખ્ય વિશેષતા અને ઉપયોગ (Features & Uses)
તુલસી (Holy Basil)	ઔષધીય છોડ	તેને ‘છોડની રાણી’ કહેવામાં આવે છે. શરદી, ઉધરસ અને રોગપ્રતિકારક શક્તિ વધારવા માટે શ્રેષ્ઠ છે.
એલોવેરા (Aloe Vera)	શુષ્ક પ્રદેશનો છોડ	તેને ગુજરાતીમાં ‘કુંવારપાકું’ કહે છે. ત્વચાની સંભાળ, વાળ અને પાચનતંત્ર માટે અત્યંત ગુણકારી છે.
ફુદીનો (Mint)	સુગંધિત છોડ	તે તેના ઠંડક આપવાના ગુણ માટે જાણીતો છે. ચટણી, પીણાં અને પેટની સમસ્યાઓમાં રાહત આપે છે.
અરઝૂસી (Adhatoda)	જંગલી/ઔષધીય	તેના પાનનો રસ શ્વાસની બીમારીઓ અને જૂની ઉધરસ મટાડવા માટે રામબાણ ઈલાજ છે.
ગળો (Giloy)	વેલ (Climber)	આ એક પવિત્ર અને શક્તિશાળી ઔષધ છે જે લોહી શુદ્ધ કરે છે અને તાવમાં રાહત આપે છે.
મોગરો (Jasmine)	ફૂલ છોડ	તેની સુગંધ મન મોહી લે તેવી હોય છે. અત્તર અને પૂજામાં તેનો ઉપયોગ વિશેષ થાય છે.

છોડનું નામ (Plant Name)	પ્રકાર (Category)	મુખ્ય વિશેષતા અને ઉપયોગ (Features & Uses)
મચ્છી (Chilli)	મસાલા છોડ	તે રસોઈમાં તીખાસ લાવવા માટે વપરાય છે. તેમાં વિટામિન C ભરપૂર માત્રામાં હોય છે.
બારમાસી (Periwinkle)	સુશોભન છોડ	આ છોડ આખું વર્ષ ફૂલો આપે છે. ડાયાબિટીસના નિયંત્રણમાં તેના ફૂલોનો ઉપયોગ થાય છે.
ગલગોટો (Marigold)	ફૂલ છોડ	તહેવારોમાં હાર અને શણગાર માટે સૌથી વધુ વપરાતું ફૂલ છે. તે જંતુનાશક ગુણ પણ ધરાવે છે.
અશ્વગંધા (Ashwagandha)	શક્તિવર્ધક ઔષધ	માનસિક તણાવ ઘટાડવા અને શરીરની શક્તિ વધારવા માટે તેના મૂળનો ઉપયોગ થાય છે.
કઢી લીમડો (Curry Leaves)	રસોઈ ઉપયોગી	દાળ અને શાક વધારવા માટે અનિવાર્ય છે. તે વાળ અને આંખો માટે ઉત્તમ છે.

છોડ પર્યાવરણને સુંદર બનાવે છે. બગીચા, ખેતરો અને રસ્તાની બાજુમાં આવેલા છોડ આસપાસનું વાતાવરણ આનંદમય અને શાંતિપૂર્ણ બનાવે છે. ઘણા પક્ષીઓ અને જીવજંતુઓ માટે પણ છોડ આશ્રયસ્થાન બને છે.

છોડના નામ સાથે જોડાયેલી કેટલીક રસપ્રદ વાતો

- નામનું મૂળ: ઘણા છોડના નામ તેમના સ્વાદ (દા.ત. ‘કડવો લીમડો’) અથવા તેમના આકાર (દા.ત. ‘આંકડો’) પરથી પડ્યા હોય છે.
- ધાર્મિક મહત્વ: ભારતમાં તુલસી, વડ અને પીપળા જેવા છોડ અને વૃક્ષોને પવિત્ર માની પૂજવામાં આવે છે.
- પર્યાવરણ: ઇન્ડોર પ્લાન્ટ્સ (જેમ કે મની પ્લાન્ટ કે સ્નેક પ્લાન્ટ) ઘરની હવાને શુદ્ધ કરવા માટે જાણીતા છે.

વનસ્પતિ નામ અંગેની જાણકારી (About The Name Of The Plant)

વનસ્પતિ પ્રકૃતિની અમૂલ્ય ભેટ છે. દુનિયામાં અનેક પ્રકારના વૃક્ષો જોવા મળે છે અને દરેક વૃક્ષનું પોતાનું એક વિશેષ નામ અને મહત્વ હોય છે. વિવિધ પ્રદેશ, હવામાન અને ઉપયોગ પ્રમાણે વૃક્ષોના નામ અલગ અલગ હોય છે.

પ્રકાર (Category)	ગુજરાતીમાં નામ	અંગ્રેજીમાં નામ	વિશેષતા / જાણકારી (Speciality)
વૃક્ષ	મોટું ઝાડ	Tree	જેનું થડ મજબૂત, જાડું અને લાકડું ધરાવતું હોય (દા.ત. વડ, લીમડો).
છોડ	નાની વનસ્પતિ	Plant / Herb	જેનું કદ નાનું હોય અને થડ નરમ કે લીલું હોય (દા.ત. તુલસી, ગુલાબ).
વેલ	વેલો	Creeper / Climber	જે જાતે ટટ્ટાર ઉભી ન રહી શકે અને બીજાના ટેકે વધે (દા.ત.

પ્રકાર (Category)	ગુજરાતીમાં નામ	અંગ્રેજીમાં નામ	વિશેષતા / જાણકારી (Speciality)
			દૂધી, મની પ્લાન્ટ).
ઔષધીય વનસ્પતિ	દવાના છોડ	Medicinal Plant	જેનો ઉપયોગ રોગોના ઉપચારમાં અને આયુર્વેદમાં થાય (દા.ત. અરડૂસી, ગળો).
શોભાયમાન છોડ	સજાવટના છોડ	Ornamental Plant	જે માત્ર બગીચા કે ઘરની શોભા વધારવા માટે ઉગાડાય (દા.ત. બોગનવેલ, ફર્ન).
કાંટાળી વનસ્પતિ	કાંટાવાળા છોડ	Thorny Plant	જે રણ પ્રદેશમાં કે ઓછા પાણીમાં ઉગે છે (દા.ત. થોર, બાવળ).

દરેક વૃક્ષનું નામ તેની ઓળખ, આકાર, ફળ, પાંદડા અથવા ઉપયોગ પરથી જાણીતું બને છે. વૃક્ષોના નામ જાણવાથી પ્રકૃતિ વિશે જ્ઞાન વધે છે અને પર્યાવરણ પ્રત્યે પ્રેમ જન્મે છે. વૃક્ષો પ્રત્યે દરેક વ્યક્તિએ પ્રેમ ભાવના રાખવી જોઈએ.

વનસ્પતિના નામોના વિવિધ સ્તરો (Naming Levels)

- સ્થાનિક નામ (Common Name):** જે તે પ્રદેશની ભાષામાં બોલાતું નામ. જેમ કે, આપણે જેને ‘લીમડો’ કહીએ છીએ.
- વૈજ્ઞાનિક નામ (Scientific Name):** સમગ્ર વિશ્વમાં વિજ્ઞાન દ્વારા સ્વીકારાયેલું લેટિન નામ. (દા.ત. લીમડાનું વૈજ્ઞાનિક નામ *Azadirachta indica* છે).
- પર્યાયવાચી નામ:** આયુર્વેદમાં એક જ વનસ્પતિના અનેક સંસ્કૃત નામ હોય છે, જે તેના ગુણ દર્શાવે છે (દા.ત. ગળોને ‘અમૃતા’ પણ કહેવાય છે).

નામ પાછળના મુખ્ય કારણો

- આકાર પરથી:** જે વનસ્પતિના પાન કે ફૂલનો આકાર કોઈ પ્રાણી કે વસ્તુ જેવો હોય (દા.ત. ગલગોટો કે ગજકર્ણ).
- ગુણધર્મ પરથી:** તેનાથી થતા ફાયદા પરથી નામ (દા.ત. અરડૂસી – જે રોગને દૂર કરે છે).
- રંગ પરથી:** ફૂલોના રંગના આધારે (દા.ત. ગુલમહોર, કેસૂડો).
- સ્થળ પરથી:** જે તે દેશ કે પ્રદેશના આધારે (દા.ત. ભારતીય વડ, અમેરિકન મકાઈ).

ઝાડ વૃક્ષ અને છોડની માહિતી (Information About Plants And Tree)

ઝાડ, વૃક્ષ અને છોડ પ્રકૃતિના અગત્યના ભાગો છે. પૃથ્વી પર જીવન જાળવવામાં તેમનો બહુ મોટો ફાળો છે. સામાન્ય રીતે નાના કદના છોડને “છોડ” કહેવામાં આવે છે, જ્યારે મોટા અને મજબૂત તથા ધરાવતા છોડને “વૃક્ષ” અથવા “ઝાડ” કહેવામાં આવે છે.

(1) લીમડો (Neem) – ધરતીનું અમૃત

- વૈજ્ઞાનિક નામ:** *Azadirachta indica*
- વિશેષતા:** લીમડો એ કુદરતનું ‘ફાર્મસી’ ગણાય છે. તેના કડવા પાન લોહી શુદ્ધ કરવા અને ત્વચાના રોગોમાં રામબાણ ઈલાજ છે.
- ઉપયોગ:** ઉનાળામાં લીમડાનો શીતળ છાંયો કાળઝાળ ગરમીથી બચાવે છે. તેના દાતણનો ઉપયોગ દાંતના સ્વાસ્થ્ય માટે ઉત્તમ છે.
- ટૂંકમાં:** લીમડો હવા શુદ્ધ કરે છે અને પર્યાવરણને જંતુમુક્ત રાખે છે.

(2) વડ (Banyan Tree) – અખંડ આયુષ્યનું પ્રતીક

- **વૈજ્ઞાનિક નામ:** Ficus benghalensis
- **વિશેષતા:** ભારતનું રાષ્ટ્રીય વૃક્ષ વડ તેના વિશાળ કદ અને હવામાં લટકતી વડવાઈઓ માટે જાણીતું છે.
- **સાંસ્કૃતિક મહત્વ:** વડને શક્તિ અને સ્થિરતાનું પ્રતીક માનવામાં આવે છે. ગામના પાદરે વડનો ચોરો સામાજિક મેળાપનું કેન્દ્ર હોય છે.
- **ટૂંકમાં:** પક્ષીઓ માટે આશ્રયસ્થાન અને વટસાવિત્રી જેવા વ્રતોમાં પવિત્ર પૂજનીય વૃક્ષ.

(3) પીપળો (Sacred Fig) – આધ્યાત્મિક ઊર્જાનો સ્ત્રોત

- **વૈજ્ઞાનિક નામ:** Ficus religiosa
- **વિશેષતા:** પીપળો એકમાત્ર એવું વૃક્ષ છે જે રાત્રે પણ ઓક્સિજન ઉત્સર્જિત કરે છે. બુદ્ધને જ્ઞાન પ્રાપ્તિ આ વૃક્ષ નીચે થઈ હોવાથી તેને બોધિવૃક્ષ પણ કહેવાય છે.
- **મહત્વ:** મંદિરોની પાસે પીપળાનું વાવેતર પુણ્યદાયી માનવામાં આવે છે.
- **ટૂંકમાં:** વૈજ્ઞાનિક દ્રષ્ટિએ વાયુમંડળને સૌથી વધુ શુદ્ધ રાખતું વૃક્ષ.

(4) આંબો (Mango Tree) – ફળોનો રાજા

- **વૈજ્ઞાનિક નામ:** Mangifera indica
- **વિશેષતા:** ગુજરાતની કેસર અને હાફૂસ કેરી જગપ્રસિદ્ધ છે. આંબાનું લાકડું યજ્ઞ-હવનમાં વપરાય છે.
- **સાંસ્કૃતિક વિધિ:** શુભ પ્રસંગોએ ઘરના તોરણ બનાવવા માટે આંબાના પાન (આસોપાલવ સાથે) અનિવાર્ય છે.
- **ટૂંકમાં:** આર્થિક અને ધાર્મિક રીતે આ વૃક્ષ અત્યંત મૂલ્યવાન છે.

(5) આમલી (Tamarind) – સ્વાદ અને સ્વાસ્થ્યનો સંગમ

- **વૈજ્ઞાનિક નામ:** Tamarindus indica
- **વિશેષતા:** આમલીનો ખાટો-મીઠો સ્વાદ ગુજરાતી દાળ અને ચટણીની શાન છે. તે દુષ્કાળ સામે ટકી શકતું મજબૂત વૃક્ષ છે.
- **ઉપયોગ:** તેના બીજ (કચૂકા) અને પાન પણ ઔષધીય ગુણો ધરાવે છે.
- **ટૂંકમાં:** રસોઈમાં ચટાકો લાવતું અને જમીનનું ધોવાણ અટકાવતું વૃક્ષ.

(6) ગુલમહોર (Gulmohar) – પ્રકૃતિનું ઘરેણું

- **વૈજ્ઞાનિક નામ:** Delonix regia
- **દેખાવ:** ઉનાળામાં જ્યારે અન્ય વૃક્ષો સુકાતા હોય, ત્યારે ગુલમહોર કેસરી-લાલ ફૂલોથી લચી પડે છે.
- **મહત્વ:** તે મુખ્યત્વે સુશોભન અને રસ્તાઓની સુંદરતા વધારવા માટે રોપવામાં આવે છે.
- **ટૂંકમાં:** નયનરમ્ય ફૂલો અને ઘટાદાર છાયા આપતું આકર્ષક વૃક્ષ.

(7) નારિયેળી (Coconut Tree) – કલ્પવૃક્ષ

- **વૈજ્ઞાનિક નામ:** Cocos nucifera
- **વિશેષતા:** ગુજરાતના દરિયાકાંઠાના વિસ્તારો (સૌરાષ્ટ્ર અને દક્ષિણ ગુજરાત) ની આ ઓળખ છે.
- **બહુવિધ ઉપયોગ:** ફળનું પાણી આરોગ્યપ્રદ છે, જ્યારે તેલ અને લાકડું આજીવિકા પૂરી પાડે છે.
- **ટૂંકમાં:** દરેક ભાગ ઉપયોગી હોવાથી તેને ‘કલ્પવૃક્ષ’ ની ઉપમા અપાઈ છે.

(8) બિલીપત્ર (Bael Tree) – શિવનું પ્રિય વૃક્ષ

- **વૈજ્ઞાનિક નામ:** Aegle marmelos

- **ધાર્મિક મહત્વ:** મહાદેવની પૂજામાં બિલીપત્રનું વિશેષ મહત્વ છે.
- **ઔષધ:** બિલીનું ફળ પેટના રોગો અને પાચનતંત્રને સુધારવા માટે અકસીર માનવામાં આવે છે.
- **ટૂંકમાં:** આધ્યાત્મિક શાંતિ અને શારીરિક સ્વાસ્થ્ય આપતું વૃક્ષ.

(9) સાગ (Teak) – ઈમારતી લાકડાનો બેતાજ બાદશાહ

- **વૈજ્ઞાનિક નામ:** Tectona grandis
- **વિશેષતા:** સાગનું લાકડું સૌથી મજબૂત અને ટકાઉ હોય છે, જે વર્ષો સુધી ખરાબ થતું નથી.
- **ઉપયોગ:** ફર્નિચર અને બાંધકામ ક્ષેત્રે ગુજરાતના સાગની ખૂબ માંગ રહે છે.
- **ટૂંકમાં:** વ્યાપારી દ્રષ્ટિએ સોના સમાન કિંમતી વૃક્ષ.

(10) સરગવો (Drumstick) – સુપરફૂડનો ખજાનો

- **વૈજ્ઞાનિક નામ:** Moringa oleifera
- **આરોગ્ય લાભ:** સરગવો વિટામિન અને મિનરલ્સથી ભરપૂર છે. તેના પાન અને સીંગો એનીમિયા (લોહીની ઉણપ) દૂર કરવામાં મદદ કરે છે.
- **ખેતી:** તે ઓછા પાણીમાં અને પથરાળ જમીનમાં પણ સરળતાથી ઉગી શકે છે.
- **ટૂંકમાં:** આધુનિક યુગનું શ્રેષ્ઠ પૌષ્ટિક આહાર આપતું વૃક્ષ.

(11) આસોપાલવ (Ashoka Tree)

- **વૈજ્ઞાનિક નામ:** Polyalthia longifolia
- **વિશેષતા:** આસોપાલવ તેના ઊંચા અને સીધા કદ માટે જાણીતું છે. તે અવાજનું પ્રદૂષણ ઘટાડવામાં ખૂબ મદદરૂપ થાય છે.
- **ઉપયોગ:** શુભ પ્રસંગોએ આસોપાલવના પાનનું તોરણ ઘરના ઉંબરે બાંધવામાં આવે છે, જે નકારાત્મક ઉર્જાને દૂર રાખે છે તેમ માનવામાં આવે છે.
- **ટૂંકમાં:** બગીચાઓ અને સોસાયટીની સુંદરતા વધારતું અને શાંતિનું પ્રતીક ગણાતું વૃક્ષ.

(12) ગરમાળો (Indian Laburnum)

- **વૈજ્ઞાનિક નામ:** Cassia fistula
- **દેખાવ:** ઉનાળામાં જ્યારે આ વૃક્ષ પર પીળા રંગના ફૂલોના ઝુમખા લટકે છે, ત્યારે તે ‘ગોલ્ડન શાવર’ જેવું લાગે છે.
- **ઔષધ:** આયુર્વેદમાં ગરમાળાના ગોળનો ઉપયોગ પેટ સાફ કરવા અને કબજિયાત દૂર કરવા માટે થાય છે.
- **ટૂંકમાં:** કુદરતનું કુદરતી સૌંદર્ય અને સ્વાસ્થ્યનો અદભૂત સમન્વય.

(13) ખાખરો (Palash)

- **વૈજ્ઞાનિક નામ:** Butea monosperma
- **ઓળખ:** આને ‘કેસૂડી’ અથવા ‘જંગલની જવાળા’ (Flame of the Forest) પણ કહેવામાં આવે છે. હોળી-ધૂળેટીના કુદરતી રંગો તેના ફૂલોમાંથી બને છે.
- **મહત્વ:** તેના પાનમાંથી પતરાળા અને પડિયા બનાવવામાં આવે છે, જે પર્યાવરણ માટે ઈકો-ફ્રેન્ડલી છે.
- **ટૂંકમાં:** વસંત ઋતુના આગમનની છડી પોકારતું કેસરી રંગનું તેજસ્વી વૃક્ષ.

(14) દેશી બાવળ (Gum Arabic Tree)

- **વૈજ્ઞાનિક નામ:** Acacia nilotica
- **સહનશક્તિ:** ગુજરાતના રણ પ્રદેશ અને સુકા વિસ્તારોમાં આ વૃક્ષ આશીર્વાદ સમાન છે. તેના કાંટા હોવા છતાં તે જમીનનું ધોવાણ અટકાવે છે.

- ઉપયોગ: બાવળનું દાતણ પેઢા મજબૂત કરે છે અને તેનો ગુંદર પૌષ્ટિક આહાર તરીકે લેવામાં આવે છે.
- ટૂંકમાં: ઓછા પાણીમાં ટકી રહેતું અને પશુધનને આહાર પૂરો પાડતું કઠોર વૃક્ષ.

(15) કણજી (Indian Beech)

- વૈજ્ઞાનિક નામ: Pongamia pinnata
- ખાસિયત: કણજી એક છાયાદાર વૃક્ષ છે જે રસ્તાની આસપાસ ખૂબ જોવા મળે છે. તેના બીજમાંથી મળતું તેલ બાયો-ડીઝલ તરીકે પણ વપરાય છે.
- સ્વાસ્થ્ય: ચામડીના રોગો અને સાંધાના દુખાવામાં કણજીનું તેલ ખૂબ ફાયદાકારક છે.
- ટૂંકમાં: પ્રદૂષણ નિયંત્રણમાં મહત્વનો ફાળો આપતું અને જંતુનાશક ગુણો ધરાવતું વૃક્ષ.

(16) અર્જુન સાદ (Arjun Tree)

- વૈજ્ઞાનિક નામ: Terminalia arjuna
- હૃદયનું રક્ષક: આયુર્વેદમાં અર્જુન વૃક્ષની છાલ હૃદયના રોગો માટે સર્વોત્તમ દવા માનવામાં આવે છે. તે હૃદયના સ્નાયુઓને મજબૂત કરે છે.
- પર્યાવરણ: આ વૃક્ષ નદી કિનારે ઉગાડવામાં આવે છે જેથી જમીનનું ધોવાણ અટકે.
- ટૂંકમાં: માનવ હૃદય અને કુદરતી પ્રવાહ બંનેને સુરક્ષિત રાખતું વૃક્ષ.

(17) ખીજડી (Shami Tree)

- વૈજ્ઞાનિક નામ: Prosopis cineraria
- ધાર્મિક મહત્વ: દશેરાના દિવસે ખીજડાના વૃક્ષનું પૂજન કરવાની પરંપરા છે. પાંડવોએ અજ્ઞાતવાસ દરમિયાન પોતાના શસ્ત્રો આ વૃક્ષ પર છુપાવ્યા હતા.
- રણનું રક્ષણ: તે રણ વિસ્તારનું જીવન છે, જે પશુઓને ઘાસચારો અને બળતણ પૂરું પાડે છે.
- ટૂંકમાં: ગુજરાતની અસ્મિતા અને શૌર્ય સાથે જોડાયેલું પવિત્ર વૃક્ષ.

(18) સીતાફળ (Sugar Apple)

- વૈજ્ઞાનિક નામ: Annona squamosa
- વિશેષતા: ગુજરાતના પહાડી વિસ્તારોમાં કુદરતી રીતે ઉગતું આ વૃક્ષ મીઠા અને પૌષ્ટિક ફળો આપે છે.
- ઉપયોગ: તેના પાનનો અર્ક માથાની જૂ દૂર કરવા અને જંતુનાશક તરીકે વપરાય છે.
- ટૂંકમાં: વનરાજીની મીઠાશ અને વિટામિન્સનો કુદરતી સ્ત્રોત.

(19) જાંબુ (Java Plum)

- વૈજ્ઞાનિક નામ: Syzygium cumini
- ડાયાબિટીસમાં રાહત: જાંબુના ઠળિયાનું ચૂર્ણ બ્લડ શુગર કંટ્રોલ કરવા માટે રામબાણા ઈલાજ છે.
- ફળ: ચોમાસાની શરૂઆતમાં આવતા જાંબુ પાચનતંત્ર અને લિવર માટે ખૂબ સારા માનવામાં આવે છે.
- ટૂંકમાં: સ્વાદિષ્ટ ફળ અને અનેક ઔષધીય ગુણો ધરાવતું ઘટાદાર વૃક્ષ.

(20) કરેણ (Oleander)

- વૈજ્ઞાનિક નામ: Nerium oleander
- સુશોભન: રોડના ડિવાઈડર પર સૌથી વધુ જોવા મળતું આ વૃક્ષ ધૂળ અને પ્રદૂષણને શોષી લે છે.
- ફૂલો: કરેણના લાલ, સફેદ અને ગુલાબી ફૂલો દેવપૂજામાં વપરાય છે. જોકે, આ વૃક્ષના પાન ઝેરી હોવાથી સાવચેતી રાખવી જરૂરી છે.
- ટૂંકમાં: શહેરી વાતાવરણમાં સુંદરતા અને શુદ્ધતા ફેલાવતું વૃક્ષ.

Plants And Tree Name in Gujarati and English PDF

જો તમે એક શિક્ષક અથવા માતા-પિતા તરીકે ઝાડ, છોડ તથા વનસ્પતિના નામની માહિતી બાળકોને ભણાવવા માંગો છો તો તમને PDF File ની જરૂર પડી શકે છે. આ માટે નીચે PDF Download Link આપવામાં આવી છે. જ્યાંથી સમગ્ર ફ્રૂટ નામ લિસ્ટ ને ડાઉનલોડ કરી શકાય છે.

Download PDF

Note: લિંક દ્વારા ડાઉનલોડ કરવામાં કોઈ અસુવિધા જણાય તો અમને કોમેન્ટ દ્વારા જણાવી શકો છો.

સવાલ જવાબ (FAQ)

ઝાડ, છોડ તથા વનસ્પતિના ઘણા પ્રકારો વિશેષતા તથા રંગ રૂપ હોય છે. આના કારણે લોકોમાં અનેકવિધ પ્રશ્નો ઉભા થતા જોવા મળતા હોય છે. તેમાંથી મુખ્ય સવાલોના જવાબ અહીં આપવામાં આવેલા છે.

(1) ઝાડ, વૃક્ષ અને છોડ વચ્ચે શું તફાવત છે?

ઝાડ, વૃક્ષ અને છોડ ત્રણેય પ્રકૃતિના જીવંત અંગો છે, પરંતુ તેમના કદ અને રચનામાં તફાવત હોય છે. છોડ સામાન્ય રીતે નાના હોય છે અને તેમની ડાળીઓ નરમ હોય છે, જેમ કે ફૂલના છોડ અથવા શાકભાજીના છોડ. વૃક્ષો મોટા અને મજબૂત તણા ધરાવતા હોય છે અને વર્ષો સુધી જીવંત રહે છે.

જેમ કે આંબો અથવા નીમ. “ઝાડ” શબ્દ ઘણી વાર વૃક્ષ માટે જ વપરાય છે, પરંતુ કેટલાક સમયે મધ્યમ કદના છોડ માટે પણ ઉપયોગ થાય છે. આમ, તફાવત મુખ્યત્વે કદ, આયુષ્ય અને રચનામાં જોવા મળે છે.

(2) વૃક્ષો અને છોડ પર્યાવરણ માટે કેમ મહત્વપૂર્ણ છે?

વૃક્ષો અને છોડ પર્યાવરણનું સંતુલન જાળવવામાં મુખ્ય ભૂમિકા ભજવે છે. તેઓ હવામાં રહેલું કાર્બન ડાયોક્સાઇડ શોષી લઈને ઓક્સિજન છોડે છે, જેનાથી જીવન શક્ય બને છે.

ઉપરાંત, તેઓ હવાનું પ્રદૂષણ ઘટાડે છે, તાપમાન નિયંત્રિત કરે છે અને વરસાદ લાવવામાં મદદરૂપ બને છે. વૃક્ષો જમીનને મજબૂત રાખે છે અને ધોવાણ અટકાવે છે. ઘણા પ્રાણીઓ અને પક્ષીઓ માટે તેઓ ઘર તરીકે કાર્ય કરે છે, તેથી જૈવ વૈવિધ્ય જાળવવામાં પણ મહત્વપૂર્ણ છે.

(3) વૃક્ષો અને છોડ માનવજીવનમાં કેવી રીતે ઉપયોગી છે?

વૃક્ષો અને છોડ માનવજીવન માટે અનેક રીતે ઉપયોગી છે. તેઓ ખોરાક તરીકે ફળ, શાકભાજી, અનાજ વગેરે આપે છે. ઘણા છોડ ઔષધીય ગુણધર્મો ધરાવે છે અને દવાઓ બનાવવા માટે ઉપયોગ થાય છે.

વૃક્ષો લાકડું, કાગળ અને અન્ય ઉદ્યોગો માટે કાચામાલ આપે છે. ઉપરાંત, તેઓ છાંયો આપે છે, વાતાવરણ ઠંડું રાખે છે અને માનસિક શાંતિ પ્રદાન કરે છે. આમ, માનવજીવનની ઘણી જરૂરિયાતો વૃક્ષો અને છોડ પર આધારિત છે.

(4) વૃક્ષોની કપાતના શું નુકસાન થાય છે?

વૃક્ષોની વધુ કપાતથી પર્યાવરણમાં અસંતુલન સર્જાય છે. ઓક્સિજનનું પ્રમાણ ઘટે છે અને કાર્બન ડાયોક્સાઇડનું પ્રમાણ વધે છે, જેના કારણે ગ્લોબલ વોર્મિંગ થાય છે. વરસાદમાં અનિયમિતતા આવે છે અને તાપમાન વધે છે.

જમીનનું ધોવાણ વધે છે અને ઘણી પ્રજાતિઓનું નિવાસસ્થાન નષ્ટ થાય છે. આ કારણે જૈવ વૈવિધ્ય પર પણ ખરાબ અસર પડે છે. તેથી વૃક્ષોની અંધાધૂંધ કપાત અટકાવવી ખૂબ જરૂરી છે.

(5) આપણે વૃક્ષો અને છોડનું સંરક્ષણ કેવી રીતે કરી શકીએ?

વૃક્ષો અને છોડનું સંરક્ષણ કરવા માટે દરેક વ્યક્તિએ પોતાનો ફાળો આપવો જોઈએ. વધુમાં વધુ વૃક્ષારોપણ કરવું, પાણીનો યોગ્ય ઉપયોગ કરવો અને નાનાં છોડની સંભાળ રાખવી જરૂરી છે.

વૃક્ષોની કાપણી ટાળવી અને પર્યાવરણને અનુકૂળ જીવનશૈલી અપનાવવી જોઈએ. શાળાઓ અને સમાજમાં જાગૃતિ ફેલાવવી પણ મહત્વપૂર્ણ છે. નાના પ્રયત્નોથી પણ આપણે પ્રકૃતિને બચાવી શકીએ છીએ અને આવતી પેઢી માટે સ્વસ્થ પર્યાવરણ બનાવી શકીએ છીએ.

આશા કરુ છુ ઝાડ વૃક્ષ અને છોડ ના નામ વિશેની તમામ જાણકારી સારી રીતે તમારા સુધી પહોંચાડી શકી છુ. પોસ્ટ પસંદ આવી હોય તો અન્ય લોકો સુધી પણ આને જરૂર પહોંચાડવા માટે નમ્ર વિનંતી છે.

Useful Names

► Plants And Tree Name in Gujarati, ઝાડ વૃક્ષ અને છોડ ના નામ

Rishita

લેખક કિરણ જેઠવાની એ English વિષયમાં B.A. કર્યું છે અને 5 વર્ષ સુધી ટીચર તરીકે બાળકોને ભણાવી ચુક્યા છે. આ સાથે Content Writing માં પણ 3 વર્ષનો અનુભવ ધરાવે છે. Frootu વેબસાઈટ પર તેઓ એક વરિષ્ઠ લેખક તરીકે કાર્ય કરે છે.

Related Posts

70+ પક્ષીઓ ના નામ | Birds Name in Gujarati and English

100+ પ્રાણીઓ ના નામ | Animals Name in Gujarati and English